

Kako so Lesno spravili na kolena

Lesna, lesnopredelovalno podjetje Slovenj Gradec nekoč in danes: od velikana s tri tisoč zaposlenimi do vrste stečajev, od katerih ostajajo le drobci

**PETRA LESJAK TUŠEK
JASMINA DETELA**

Med večjimi gospodarskimi koncerni, ki so v zadnjih letih bolj ali manj neslavno propadli, je lesnoindustrijsko podjetje Lesna Slovenj Gradec. V svojih najboljših časih, še pred razpadom Jugoslavije in poznejših, iz katerih se nekateri še danes spominjajo slogana "Lesna, to je partner", je zaposlovala skoraj tri tisoč delavcev in veljala za največje lesnopredelovalno podjetje na območju nekdanje Jugoslavije. Kompleksen sistem družb, ki je v osemdesetih in devetdesetih letih združeval gozdarje in lesarje v kar 24 delovnih organizacijah (tako imenovanih tozdih in tokih), je bil v izhodišču vzpostavljen kot celovita gozdna in lesnopredelovalna veriga. Zaokrožen sklop povezanih družb oziroma dejavnosti je bil pravzaprav konceptualno prav to, kar za obstoj in razvoj lesne panoge danes v strateških dokumentih in državnih usmeritvah spoznavajo kot njen nujni temelj. Razlogov za razpad nekoč močnega koroskega lesarskega koncerna je več in so večstranski. Nekateri so gotovo ostali pod površjem in nerazkriti, saj pravega interesa in volje za razkrivanje ozadij nikoli ni bilo. Lastniške spremembe v družbah, hitre menjave uprav in direktorjev, odločujoči vplivi državne in lokalne politike, vrsta zasebnih in kratkoročnih interesov na eni strani ter širše gospodarsko okolje po izgubi ključnega jugoslovanskega trga in neprilagojenost poslovnih funkcij podjetja konkurenčnejšim pogojem poslovanja - vse to so ključni dejavniki, ki so vodili do propada. Propadanje je imelo več oblik, zakoličenih s stečajem krovne družbe Lesne Lip, d.d., in več neuspešnimi prisilnimi poravnanimi in stečaji hčerinskih družb. V celotni zgodbi se pojavlja več znanih akterjev, ki so krojili oziroma še vedno krojijo usodo regijskega go-

spodarstva.

Postopno razpadanje koncerna

V sestavu Lesne so bili sprva Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, Tovarna oblazinjenega pohištva Nova oprema, žage v Mislinji, Mušeniku, Otiškem Vrhu in Vuhredu, Tovarna pohištva (TP) v Pamečah in na Prevaljah, Tovarna stavbnega pohištva Radlje in TP Podvelka, Centralno lesno skladišče Otiški Vrh, Gostinstvo in turizem Slovenj Gradec, Gradnje Slovenj Gradec, interna banka, Transport in servisi Pameče. Podjetje v družbeni lastnini Lesna - lesnoindustrijsko podjetje Slovenj Gradec je nastalo na začetku leta 1990, ko so se povezale omenjene tovarne pohištva, žage in tovarna ivernih plošč. Približno dve leti kasneje je v njeno lastništvo vstopila Republika Slovenija oziroma njej sklad za razvoj, kasneje Slovenska razvojna družba (SRD), ki je približno deset let pozneje postala največji lastnik podjetja Lesna Lip, d.d. Podjetja slovenjgraške Lesne so veliko izgubila že z razpadom Jugoslavije, kamor so plasirali okoli 80 odstotkov izdelkov. Številna med njimi se nikoli več niso pobrala. Tako so v prelomno obdobje po letu 2000 vstopili z manj kot tisoč zaposlenimi in nakopičeno izgubo.

SRD - rešitev ali poguba?

To je bil tudi neke vrste začetek konca velikega lesnopredelovalnega sistema in začetek obdobja, ko so se lastniški interesni boji poglobili in so začeli iskati krivce za dolgove iz preteklosti in slabljenje Lesne.

Lastniški vstop SRD je prinesel razburkano obdobje hitrih menjav vodstev in sprememb koncepta prodaj matične družbe oziroma hčerinskih družb. Med drugim je tedanji prvi mož SRD Marjan Rekar sprožil več ugibanj, ko se je v Slovenj Gradcu javno spraševal o tem, "kdo je v Lesni v preteklosti kradel". Teze o oškodovanju premoženja nikoli niso dobile epiloga. Je pa revizija lastninskega preoblikovanja podjetja v obdobju od leta 1990 do 1992 ugotavljala oškodovanje družbene lastnine zaradi nekaterih prodaj in knjiženj finančnih naložb. Oškodovanje premoženja je bilo ugotovljeno le v primeru prodaje žage Vuhred zaradi prodaje pod knjigovodsko vrednostjo

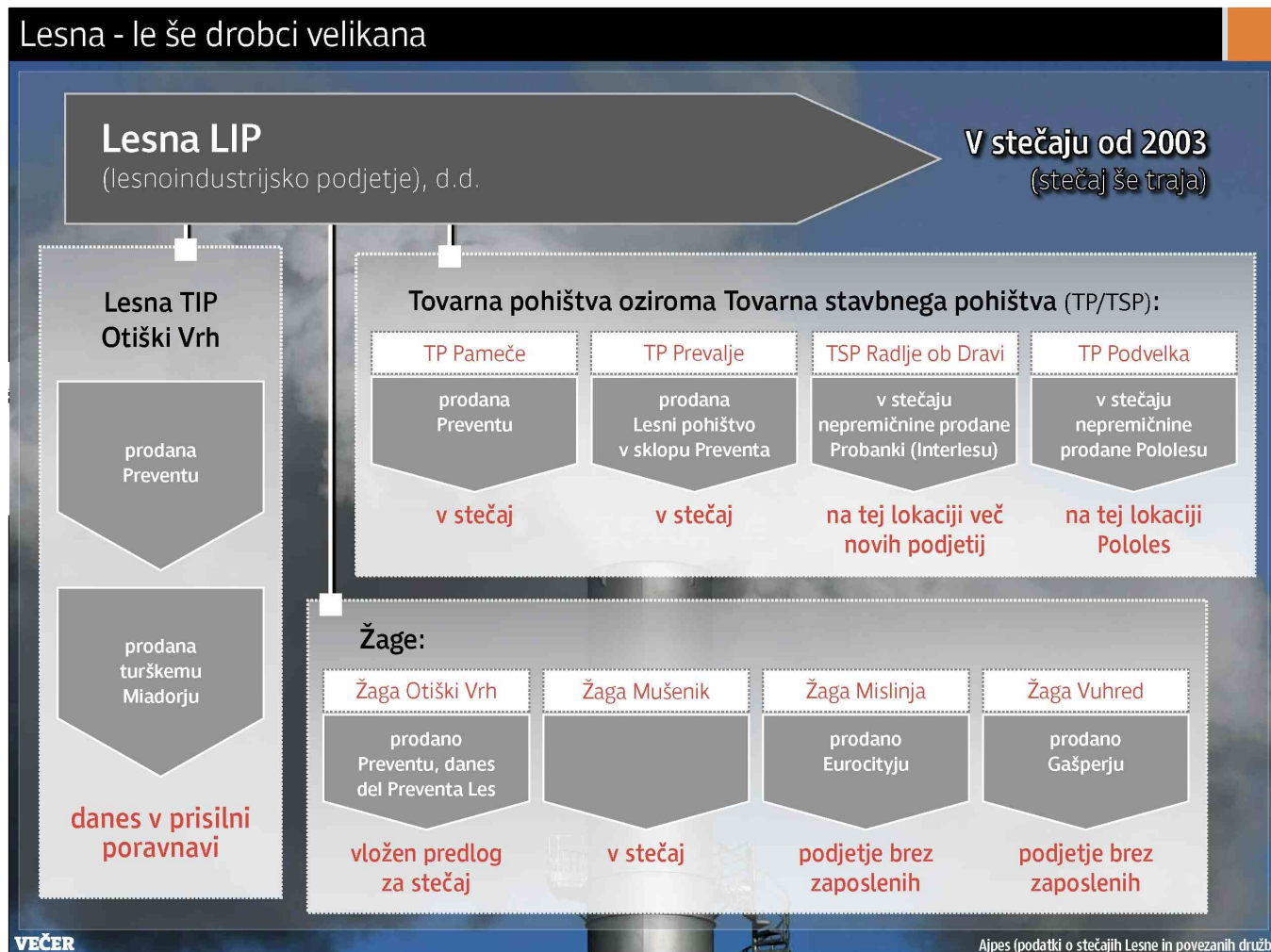
podjetniku Francu in Nadi Gašper iz Radelj. Prav tako so se s prodajo žage Mislinja Eurocityju Janka Zakeršnika ukvarjali kriminalisti, a slovenjgraško tožilstvo nato ni ugotovilo elementov sumov kaznivega dejanja. Revidirano je bilo tudi poslovanje Lesne v obdobju med letoma 1993 in 1998, ki ga je zaznamovalo poslovanje z izgubo, prisilne poravnave hčerinskih družb in nenehna nelikvidnost. Revizorji so ob pomanjkanju razpoložljive dokumentacije ugotovili zmanjšanje premoženja predvsem zaradi neutemeljenih odpisov terjatev. Nekaterim prodajam premoženja, zlasti na Balkanu, so oporekali tudi mali delničarji s prepričanjem, da so bili oškodovani, ker jim SRD od prejetih kupnin ni namenil nič. Revizija je oporekala tudi (pre)visoki plači enega od direktorjev Bojana Pogorevca. Sprva načrtovane sanacije Lesne kot celote zaradi zamenjave tedanjega direktorja Pogorevca (danes tudi v vlogi sekretarja Slovenske lesno-gozdno-tehnološke platforme) niso uresničili, temveč je v letu 2001 pod novo upravo na čelu z Andrejem Kokaljcem in Dušanom Mežnarjem (danes direktorjem Lesne TIP) pospešeno stekla prodaja Lesninih družb.

Eksperiment Preventa v lesarstvu

V Lesnino zgodovino se je sicer z veličastnim prihodom kmalu neslavno vpisal tudi slovenjgraški Prevent (kot je znano, danes tudi sam v stečaju), ki je ob svoji ekspanziji pred približno desetletjem kupil tri relativno perspektivna hčerinska podjetja Lesne, TIP in Lesno žago Otiški Vrh in Tovarno pohištva Pameče, ter jih združil pod streho Preventa Les. Da so si z nakupom nekaterih gradbenih in lesnih družb v Preventu naložili preveč, se je začelo kazati že leta 2005, ko je takratni direktor in solastnik Jože Kozmus napovedal vrnitev k osnovni dejavnosti. Iverko so skušali prodati švedski Ikei, a posel ni bil izveden, je pa šla zaradi slabega finančnega položaja leta 2006 v stečaj Lesna Pohištva z obratoma na Prevaljah in v Pamečah. Iverko je Preventov stečajni upravitelj Boris Kastivnik, ki je, zanimivo, tudi stečajni upravitelj že skoraj desetletje trajajočega stečaja Lesne Lip, d.d., prodal turškemu Miadorju, ki je

kmalu predlagal prisilno poravnavo. Za vse prodaje je bila praviloma značilna (pre)nizka kupnina oziroma prodaja v času, ko so prej uspešno družbo že spravili na kolena. Preostale Lesnine družbe so bile že pred tem prodane, izbrisane ali pa so pristale v stečaju.

Lesna - le še drobci velikana

Čas kot Hastor

Podobno, kot je Nijaz Hastor obvladoval prodajne tokove v slovenjgraškem Preventu, je v Lesni ustanovitvijo Interlesa vodilno vlogo postopno prevzemal Miroslav Čas (sicer brat Hilde Tovšak, direktorice velenjskega Vegrada v stečaju). Lesna je Interles (so)ustanovila zato, da bi prek njega povečala prodajo na nemškem trgu in na drugih zahodnih trgih, ta pa je v sistemu postajal vedno močnejši, saj je obvladoval finančne tokove v matični in povezanih družbah, s čimer je namesto prodajnega podjetja vse bolj igral vlogo finančne družbe, od katere so bili vsi v sistemu odvisni. Na usodno navezanost Lesne in njenih družb na Interles je SRD opozarjal Pogorevc, ki je trdil, da je prav ta vplivala na negativno poslovanje podjetij z namenom, da so jih olastnili po najnižji možni ceni.

Page: 19

Reach: 127000

Country: SLOVENIA

Size: 1033 cm2

3 / 3

V lesnopredelovalni in gozdarski dejavnosti na Koroškem je ta čas zaposlenih le še okoli 600 ljudi. (Petra Lesjak Tušek)

Ostala le petina od tri tisoč zaposlenih

V več kot 20 družbah lesnoindustrijskega podjetja Lesna Slovenj Gradec si je v najboljših časih delovanja kruh služilo skoraj 3000 delavcev, glavnina Korošcev, saj je bila večina obratov razpršena po različnih krajih v regiji. Z razpadom nekdanje Jugoslavije, z njo povezano izgubo tržišča, zalog, objektov in kasnejšo privatizacijo so se v Lesni začeli kazati prvi znaki krize. Tako je bilo leta 1997 v okviru Lesne le še osem delujočih proizvodnih družb, ki so zaposlovale skupaj 975 delavcev. Današnje stanje pa je, da je v dveh (še) delujočih Lesninih družbah zaposlenih okoli 200 delavcev, večina v Lesni TIP, ostali v Lesni Žagi, ki pa je tik pred stečajem. Skupaj pa je po podatkih Gospodarske zbornice Slovenije, območne zbornice Koroška, v lesnopredelovalni in gozdarski dejavnosti na Koroškem ta čas zaposlenih okoli 600 ljudi.

Padla nova domina: stečaj Lesne Žage Otiški Vrh

Uprava Lesne Žage Otiški Vrh je na slovenjgraško okrožno sodišče nedavno vložila predlog za stečaj. Ker ni vplačala stečajnega predujma, jo je sodišče pozvalo k dopolnitvi predloga, zato sklepa o začetku stečaja še niso prejeli. Pričakujejo ga v ponedeljek, ko bodo pred prekinitvijo proizvodnje tudi zadnjič delali. Direktor **Marko Petrič** je pojasnil, da je glavni vzrok za stečaj obremenjenost žage s kreditom Lesne TIP. Kot je povedal direktor Preventa Les **Ludvik Klemen**, so predlog vložili, ker druge možnosti ni bilo, saj jim žage kljub več poskusom ni uspelo prodati. Klemen meni, da ima žaga, ki zaposluje 24 delavcev, kljub stečaju še možnosti za obstoj v sklopu najema ali prodaje v stečajnem postopku, saj je bilo zanimanje kupcev zanjo precejšnje. Predvidoma bo sledil še stečaj ali vsaj prisilna poravnava Preventa Les, možnosti pa še preučujejo.